

Zajednička odbrambena i bezbjedonosna politika EU

Pripremili: Vojislav Bošković 3/17

Danilo Jeknić 50/17

Sadržaj

- Uvod
- Istorijski razvoj(EDC/ESDP/CSDP)
- Struktura
- Misije
- Odnos CSDP i NATO
- Zaključak

Uvod

- Zajednička odbrambena i bezbjedonosna politika (CSDP) predstavlja pravac djelovanja Evropske unije po pitanju odbrane i upravljanja krizama.
- CSPD omogućava Uniji da preuzme vodeću ulogu u operacijama očuvanja mira, sprječavanja sukoba i u jačanju međunarodne bezbjednosti.
- Sastavni je dio sveobuhvatnog pristupa EU u prevazilaženju kriza oslanjajući se na civilna i vojna sredstva.
- Uključuje vojne i civilne misije koje se sprovode u skladu sa načelima Povelje Ujedinjenih nacija.

Istorijski razvoj(EDC/ESDP/CSDP)

- Korijene razvoja ideje o zajedničkoj odbrambenoj i bezbjedonosnoj politici se mogu pronaći u Briselskom sporazumu iz 1948. godine potpisanog od strane Francuske, Ujedinjenog kraljevstva i zemalja Beneluksa.
- Radilo se i na stvaranju Evropske odbrambene zajednice(EDC). „Arhitekta“ ideje o stvaranju EDC je Žan Mone. Nakon dugih pregovora i britanskog držanja po strani s obzirom na duboko nepovjerenje prema nadnacionalnosti, ugovor o ECD je potpisan u maju 1952. godine u Parizu.
- Ideja o ECD nije sprovedena do kraja, nije došlo do ratifikacije ugovora od strane francuskog parlamenta 1954. godine. Za ovo postoji više razloga: zbog stvaranja nadnacionalne zajednice UK ne bi bilo dio ovog velikog evropskog projekta, ugovor je obuhvatao ponovnu remilitarizaciju Njemačke, kao i zaokupljenost iscrpljujućim kolonijalnim sukobima u Indokini.

- Uz slaganje NATO-a, 1984. je započet razvoj evropskog odbrambenog i bezbjedonosnog identiteta od strane (ESDI) Zapadnoevropske unije (WEU).
- U decembru 1998. godine premijer UK je na samitu u sv. Malou predložio razvoj vojne sposobnosti EU. Ova podrška UK-a je olakšala transformaciju ESDI u ESDP 1999. godine.
- Na sastanku u Kelnu 1999. Evropski savjet je izjavio da EU, da bi bila sposobna da izvršava tzv. Petersberške zadatke (prevencija konflikata i upravljanje krizama) mora da ima sposobnost za samostalne akcije podržane vojnim snagama i način da odluči da ih koristi, kao i spremnost da to uradi.
- Na sastanku u Helsinkiju, šest mjeseci kasnije Evropski savjet je postavio cilj za ESDP: do 2003. države članice treba da budu sposobne da razvrstaju 60 000 ljudi u roku od 60 dana i da taj razmještaj drže godinu dana i da te snage trebaju biti samoodržive sa razvijenim komandnim, kontrolnim, obavještajnim i drugim sposobnostima i ukoliko je potrebno, vazduhoplovnim i mornaričkim elementima.

- Na samitu u Nicji 2000. godine je odlučeno da privremene komitete ESDP koji su već bili operativni učine stalnim.
- Države članice su 2001. godine nastojale da razviju civilnu komponentu međunarodnog upravljanja krizama. Na samitu u Geteburgu juna 2001. godine Evropski savjet se složio da EU treba učiniti sljedeće resurse dostupne za civilno upravljanje krizama: policijske snage do 5000 policajaca; tim sudija, tužilaca i drugih pravnih eksperata; grupu civilnim administratora.
- Uticaj 11. septembra 2001. je dao ogroman podsticaj za unapređenje ESDP-a zbog terorističkih napada kao nove vrste globalnog bezbjedonosnog izazova.
- To je imalo kako pozitivan uticaj na ESDP, kao što je javljanje spremnosti od strane Njemačke da konačno djeluje kao vodeća evropska sila, tako i negativan uticaj, kao što je stvaranje podjela unutar EU između malih i velikih sila, iz razloga što su male države brine sklonost velikih da dominiraju saradnjom u bezbjedonosnoj i odbrambenoj politici.

- Lisabonskim ugovor iz 2007. godine naziv Evropske odbrambene i bezbjedonosne politike zamijenjen je nazivom Zajednička odbrambena i bezbjedonosna politika(CSDP)
- 2016. godine predstavljena predstavljena je nova sigurnosna strategija koja je CSDP-u dala novi podsticaj za napredak.

Struktura

- Na čelu CSDP-a se nalazi Visoki predstavnik Unije Josep Borell
- Strukturu CSDP-a čine:
  - Generalni direktorat za odbrambenu industriju Evropske komisije,
  - Vojni komitet EU (čine ga ministri odbrane ili načelnici generalštabova ili njihovi zamjenici),
  - Vojno osoblje EU sačinjeno od višeg vojnog personala iz zemalja članica,
  - Četiri agencije, uključujući odbrambenu agenciju (EDA)

Misije

- Do prve misije i slanja evropskih trupa u okviru ESDP-a je došlo marta 2003. godine kao dio operacije Concordia u Sjevernoj Makedoniji. Kasnije te godine zamijenjena je manjom policijskom misijom, EUPOL Proxima. Kao u Sjevernoj Makedoniji, EU je isto tako nastavila rasporedjivanje mirovnih snaga u BiH u okviru operacije Althea.
- Između maja i septembra 2003. EU je poslala trupe u DR Kongo tokom operacije Artemis, odobrenom rezolucijom Savjeta bezbjednosti UN-a, koja je imala za cilj da spriječi dalje zločine i sukobe.
- Do ponovnog slanja trupa od strane EU je došlo od jula do novembra 2006. godine, koje su podržale misiju UN-a tokom izbora u toj zemlji.

- Geografski gledano, misije EU izvan Balkana i DRK odvijale su se u Gruziji, Indoneziji, Sudanu, Palestini, Ukrajini-Moldaviji. U Iraku postoji pravosudna misija(EUJUST Lex).
- EU je pokrenula prvu pomorsku operaciju CSDP-a 12. decembra 2008. godine(operacija Atalanta). Koncept mornaričkih snaga Evropske unije(EU NAVFOR)stvoren je na osnovu ove operacije, koje se i dalje uspješno bore protiv pirata sa obala Somalije, čak i skoro deceniju kasnije.
- Druga takva intervencija pokrenuta je 2015. godine(operacija Sophia) u cilju rješavanja problema migracija na prostoru južnog Mediterana(EUNAVFOR Med).

Odnos CSDP i NATO

- U početku, SAD su u CSDP-u vidjele namjeru Francuske da uruši značaj i sposobnosti NATO-a. Visoki američki zvaničnici su insistirali na kontinuitetu bezbjednosne saradnje NATO-a i EU, zaštiti statusa država NATO-a koje nisu članice EU.
- Širok spektar civilnih sposobnosti koje posjeduje EU su komplementarni sa velikom vojnom snagom koja stoji iza Alijanse i zajedno predstavljaju uspješnu kombinaciju instrumenata za dostizanje mira i stabilnosti u kriznim područjima.
- Radi obezbjeđenja koherentnosti u zajedničkim naporima da se sposobnosti povećaju, od 2003. godine funkcioniše i Grupa NATO-EU za razvoj sposobnosti.

- Navedena grupa ima važnu ulogu u obezbjeđivanju transparentnosti i komplementarnosti između koncepta NATO „smart defence“ i inicijative EU „pooling&sharing“, koje se odnose na zajedničko udruživanje i korišćenje vojnih resursa.
- Značajna saradnja Alijanse i EU postoji u oblastima od zajedničkog interesa, kao što su: borba protiv terorizma, sprječavanje širenja oružja za masovno uništenje, zaštita od atomskih, bioloških, hemijskih napada i odgovor na civilne vanredne situacije.

Zaključak

- Za kratko vrijeme CSDP je prešla veliki put, uzimajući u obzir tradicionalni otpor država članica za saradnju u odbrambenoj i bezbjedonosnoj politici.
- S druge strane gledajući vojne sposobnosti i potencijale država članica CSDP ne ispunjava očekivanja.
- Cilj ove politike nikada nije bio obrazovanje evropske armije, već da se stvori sila koja će biti na raspolaganju za relativno ograničeni opseg upravljanja krizama u međunarodnim žarištima.
- Iako skromne vojne sposobnosti i snage EU postaju sve djelotvornije, one zajedno sa CSDP-om bivaju ostavljene u dubokoj sjenci NATO-a.

